

Succesvolle samenwerking tussen schoolactieve handbalvereniging en basisschool

Schoolkinderen moeten meer bewegen. Om dit doel te bereiken zullen scholen en sportverenigingen meer de handen ineen moeten slaan. Met door de overheid vrijgemaakte subsidies stellen zeventien sportbonden hun verenigingen in staat om programma's op te stellen, waardoor de schoolgaande jeugd meer in aanraking komt met door verenigingen aangeboden sporten. In Apeldoorn zochten de Hertog van Gelre-basisschool en handbalvereniging Achilles elkaar op. Door: Bert Renkema

In het in oktober 2008 gepresenteerde Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs stelden de ministeries van VWS en OCW het al: de schoolgaande jeugd tussen vier en zeventien jaar moet meer gaan sporten en bewegen. De algemene kwantitatieve doelstelling voor 2012 is dat de helft van de doelgroep aan de 'combinorm' voldoet. Dat houdt in of elke dag tenminste 60 minuten matig intensief bewegen (= Nederlandse Norm Gezond Bewegen, voor jongeren onder de achttien jaar) of voldoen aan de fitnorm (= drie keer per week minimaal twintig minuten zwaar intensief bewegen/sporten). Dit levert uiteindelijk ook indirect een bijdrage aan de gestelde subdoelstellingen, namelijk preventie en

het verminderen van overgewicht, het tegengaan van schooluitval en het stimuleren van de ontwikkeling van talent in de sport.

Zeventien sportbonden speelden hier samen met NOC*NSF op in door Sportaanbod in het Onderwijs in het leven te roepen, een programma dat verenigingen in zowel in het bewegingsonderwijs als in het voor-, tussen- en naschoolse (sport) aanbod een grotere rol wil laten spelen. Een sportvereniging moet daartoe transformeren in een *schoolactieve vereniging*, oftewel een vereniging die:

- sportaanbod levert dat aansprekend is voor de jeugd (die niet (meer) geïnteresseerd was)
- sportaanbod levert dat aansluit op wat de school zelf al aanbiedt
- zelf structurele samenwerkingsverbanden kan onderhouden met school
- bestaande jeugdleden wil behouden dan wel extra aanbod wil leveren voor de jeugd.

Een schoolactieve vereniging besteedt jaarlijks structureel gemiddeld 40 uren in schoolverband aan sport, waarbij het vooral gaat om een passend aanbod in de 'schoolse set-

ting' voor, tijdens en direct na schooltijd. Schoolsporttoernooien, sportkampen en introductiecurssussen zijn hiervan een voorbeeld. Het project biedt de vereniging ondersteuningsconcepten in de vorm van les- en materiaalpakketten, trainers uit een trainerspool, extra uren verenigingsondersteuning en een gedeeltelijke financiële bijdrage. Het doel is dat in 2012, aan het eind van het project, Nederland 1500 van deze verenigingen telt.

Sportaanbod voor het Onderwijs sluit natuurlijk aan op andere initiatieven, zoals de KVLO-campagne 3+2 = een fit idee! Met deze campagne wil de KVLO voor iedere leerling drie uur gym op school (door een vakleraar) én een naschools sportaanbod van twee uur (voor PO, VO en mbo) zodat elk kind van 6 tot 18 jaar iedere dag een uur onder deskundige begeleiding kan sporten en bewegen. De schoolactieve sportverenigingen kunnen dus een waardevolle bijdrage leveren in het sportaanbod op school!

Hertog van Gelre-school

De Hertog van Gelreschool is een sportieve school. De Apeldoornse basisschool neemt op buitenschoolse tijden deel aan de plaatselijke schoolsporttoernooien. Ook wijst de school haar leerlingen op de Sport van de Maand, een initiatief geënt op de basisscholen in de Gelderse stad waarin telkens een andere sport centraal staat. In de school hangt dan een folder met informatie en inschrijfformulieren. "Als de Sport van de Maand bijvoorbeeld schermen is, beantwoorden we eventuele vragen over de sport. Het is niet zo dat ik dan tijdens de gymles extra aandacht aan die sport besteed", vertelt de groepsleerkracht van groep 5, Petra van Rijn.

Op de Hertog van Gelreschool wordt twee dagen per week gymles gegeven door de groepsleerkrachten. Zij draaien hiervoor een door de werkgroep lichamelijke opvoeding opgesteld jaarprogramma af. Ruwweg

komt het neer op afwisselend toestel- en spellessen, waarbij de leerlingen in de spellessen naast bijvoorbeeld tikspelletjes ook met balsporten in aanraking komen. “In de vergelijking met handbal gaat het dan meer om tref- en vangbal, ze leren vangen en mikken”, zegt Van Rijn.

Andere sporten komen meer in algemene zin voorbij, een verhaal dat Danny de Ruiter bekend in de oren moet klinken. De beleidsadviseur/projectleider trekt de kar rond het Sportaanbod in het Onderwijs bij het Nederlands Handbal Verbond (NHV). “Onze bond is sinds begin jaren '80 veel leden kwijtgeraakt. In 1982 waren er in Nederland nog ruim 100.000 handballers actief en dat zijn er nu nog maar 56.000. Een belangrijke oorzaak van dit leden-

Via het project Sportaanbod voor het onderwijs bieden we de verenigingen een kans om de samenwerking met de scholen in de eigen regio nieuw leven in te blazen. Dat is niet alleen vanuit de doelstelling om meer jeugdleden aan zich te binden, maar tevens vanuit de maatschappelijke betrokkenheid en klant-/marktgerichtheid een goede ontwikkeling. De handbalbond heeft daarvoor de lesmap 'Kennismaken met handbal' voor de handbalverenigingen ontwikkeld met daarin een aantal handballessen. Daarnaast ondersteunen we de verenigingen met materialen, (bonds)trainers en zelfs een (kleine) financiële bijdrage.”

Handbalvereniging Achilles

Het Apeldoornse Achilles hapte toe, toen het NHV de verenigingen op het brede

met een subsidieaanvraag bij de gemeente Apeldoorn, die geld beschikbaar stelt voor projecten die de jeugd stimuleert om te gaan sporten. “Ik diende een werkbeschrijving in waarin stond dat wij op tien Apeldoornse basisscholen in de groepen 4/5 in totaal 50 uur handballes zouden verzorgen. Verdeeld over vijf lessen van een uur per school.” De aanvraag werd goedgekeurd en Achilles kon aan het werk.

Zo kwam de handbalclub ook bij de Hertog van Gelreschool aan de deur. Ze werden er met open armen ontvangen. De school had al ervaring met het geven van gymlessen door sportverenigingen. “We hebben hier al eerder sportverenigingen gehad, bijvoorbeeld schermen en volleybal. Dat is goed bevallen, zodat we meteen ja zeiden op het aanbod van Achilles”, vertelt locatieleider Willie van Beek van de school. “En in het geval van Achilles was er al sprake van een band, omdat een van onze medewerkers lid van de vereniging is. Dus dat maakte de samenwerking nog laagdrempeliger.”

verlies is gelegen in het feit dat kinderen niet meer zo snel kennismaken met de handbalsport en de handbalvereniging. Handbal werd twintig jaar geleden nog op bijna alle scholen tijdens de gymlessen gegeven, zowel in het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. Helaas zijn veel vakdocenten verdwenen en is ook de concurrentie van andere sporten flink toegenomen.”

De Ruiter vervolgt: “Veel handbalclubs hebben ambities om te groeien in ledenaantal, vooral bij hun jeugdcategoryën. Ze moeten echter heel actief ‘de boer op’ om die nieuwe leden aan zich te kunnen binden. Die clubs zijn vaak relatief klein en ze hebben een beperkte groep vrijwilligers, die overdag vaak gewoon werken.

ondersteuningsconcept wees. “In 2010 vraagt ledenwerving net iets meer aandacht omdat de overheid wil dat er veel meer kinderen en jonge mensen gaan sporten en verenigingen om mee te doen en acties te voeren. Daar doet Achilles ook aan mee.”, beaamt Dick van Groen, coördinator bij Achilles. “Dus probeer ik door het uitzetten van een aantal activiteiten het sporten te bevorderen en handballen meer bekendheid te geven onder de jeugd in Apeldoorn”.

Achilles, dat in het kader van de eerder genoemde Sport van de Maand, acht dagen per jaar een handbalclinic verzorgt en verder al 25 jaar een schoolhandbaltoernooi organiseert, deed een beroep op de NHV-subsidie. Ze combineerde deze

Twee groepen kwamen in aanmerking voor de handballessen, groep 5 van Petra van Rijn was er één van. De school bemoeide zich niet met de exacte invulling van de lessen, maar hield wel de veiligheid in het oog. Achilles kreeg de vrije hand om de lesuren in te vullen. De handbalvereniging zocht contact met BSO-sport, een buitenschoolse opvang voor kinderen tussen vier en dertien jaar die in Apeldoorn op twee sportieve locaties (de velden van Robur et Velocitas en het grote Omnisportcentrum). Bij deze buitenschoolse opvang staat bewegen centraal en de organisatie heeft hiervoor bevoegde sportinstructeurs in dienst. Achilles benaderde BSO-sport met het verzoek om de sportinstructeurs de handballessen op de Hertog van Gelre te laten geven. De inhoud van de lessen werd samengesteld op basis van lesstofontwikkeling van het NHV. “We maakten een keuze uit het schoolhandbalboek van het NHV en spraken dit door met BSO-sport. De voornaamste thema's die aan bod kwamen zijn vangen, werpen, bewegen en samenspel. En in de laatste twee lessen werd telkens 25 minuten ingeruimd voor een partijtje”, vertelt Van Groen.

Het leidde tot groot enthousiasme bij alle betrokken partijen. “Heel erg leuk, het is een keer iets heel anders”, vond groepsleerkracht Van Rijn. “Je gaat eens buiten het

vaste programma om, één sport wordt op deze manier eens uitgediept. Je biedt ze zes weken achter elkaar hetzelfde aan.” Ook de leerlingen vonden het leuk. “Dat kon je echt aan ze merken. Voor de meesten was handbal nieuw en in het begin waren de kinderen dan ook onwennig, dachten ‘wat is handbal’ en vroegen ze zich af wat ze ermee moesten, of ze het leuk vonden. Maar je zag ze naar verloop van tijd duidelijk groeien, dat ze er lol in kregen en vaardigheid opdeden bij het vangen en gooien. Ze keken ook echt uit naar de volgende handballessen. In de partijtjes die in de twee laatste lessen aan bod kwamen, kon je ook zien dat we echt wat geleerd hadden en er plezier in hadden.”

Ook locatieleider Van Beek was te spreken over het project. “In sommige gevallen komen de kinderen in aanraking met een onderdeel of een tak van sport die nieuw voor ze is. Bovendien nemen de verenigingen ook materiaal mee, waarover we zelf niet beschikken. We werken er daarom heel graag aan mee.”

Na afloop van de proefperiode gaf Achilles de leerlingen van de tien bezochte scholen een folder mee met informatie over handbal en over de club. Ook werden de kinderen uitgenodigd vier gratis trainingen te volgen. “We gaven de lessen in het voorjaar, eigenlijk tegen het einde van het handbalseizoen. Dat onze inspanningen

men in gesprekken met ouders van deze nieuwe leden. Achilles had overigens meer ijzers in het vuur dan de clinics tijdens de gymnastieklessen. Naast de Sport van de Maand en het schoolhandbaltoernooi was de club ook actief tijdens de Nationale Sportweek. In de Omnisport-indoorhal gaven trainers van de nationale selecties clinics. En op eigen kracht organiseert Achilles jaarlijks in de kerstvakantie een grote handbalclinic.

Tweede ronde

Dick van Groen is inmiddels bezig met een tweede ronde. “We hebben in oktober acht basisscholen met wie we hetzelfde proces nog eens gaan doorlopen. En ik ben bezig met een nieuwe subsidieaanvraag bij de gemeente om straks hetzelfde rondje in 2011 nog eens te kunnen maken op de scholen uit de eerste ronde. Dan zijn de kinderen uit de groepen allemaal een groep verder en krijgen we dus nieuwe aanwas.” Van Rijn acht het project zeker voor herhaling vatbaar. De Hertog van Gelreschool neemt dan ook zeker deel aan de volgende ronde.

Uiteindelijk moet het allemaal leiden tot een structurele samenwerking, waarbij de kinderen tijdens, maar ook voor, tussen en aansluitend op schooltijden meer gaan bewegen. Hoe de samenwerking tussen de Apeldoornse scholen en Achilles een structureel karakter moet krijgen, is nog

hoogdrempelig”, legt Van Beek de bal bij de verenigingen. “Ze zijn meer dan welkom om hier clinics te geven, in die zin pakken we wat we pakken kunnen bij dergelijke verzoeken. Het is toch een mooie aanvulling op ons eigen gymnastiekprogramma.” Leerkracht Van Rijn liet weten dat ze na afloop van het project enkele onderdelen uit de handballessen wel eens terug liet komen in de reguliere gymlessen. Van Groen wacht intussen met smart tot de gemeente invulling gaat geven aan combinatiefuncties, die de brug tussen de verenigingen en de scholen kunnen slaan en voor structurele samenwerking borg staan.

Scholen in actie

De samenwerking tussen handbalvereniging Achilles en de Hertog van Gelreschool is een mooi voorbeeld van samenwerking. Steeds meer scholen voor het primair onderwijs zijn actief bezig met het aanbieden van een uitgebreid sport- en beweegaanbod. Niet alleen door een (duale) vakleerkracht of combinatiefunctionaris die een binnenschools lesprogramma heeft ontwikkeld, maar juist door een aanvullend sportprogramma dat samen met lokale sportverenigingen is ontwikkeld. Juist deze scholen hebben een enorme aantrekkingskracht op kinderen en ouders/verzorgers.

Voorzitter André Bolhuis van NOC*NSF daagt de scholen en hun vakleerkrachten dan ook uit “om in gesprek te gaan met lokale sportverenigingen, een sportbond of de gemeente om te kijken op welke manier uw school een bijdrage kan leveren om de sportparticipatie bij de leerlingen van uw school verder te vergroten.”

Meer weten?

Op www.nocnsf.nl/sportenonderwijs staat alles over sportaanbod passend voor het onderwijs en het concrete aanbod van de zeventien sportbonden voor jongeren. Vul op www.nocnsf.nl/sportaanbodvoorhet-onderwijs het contactformulier in!

Het projectaanbod Sportaanbod voor het onderwijs maakt deel uit van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs, www.sportbewegenonderwijs.nl.

Correspondentie:

Bert.Renkema@noc-nsf.nl

op de scholen resultaat hadden, merkten we eigenlijk pas bij de start van het nieuwe seizoen. Er zijn veel nieuwe aanmeldingen die verband houden met de projecten die de jeugd kennis hebben leren maken met de handbalsport. Dat hebben we verno-

niet helemaal duidelijk. De vereniging kan te weinig vrijwilligers op de been brengen om zonder hulp van derden de huidige vorm van samenwerking voort te zetten. De Hertog van Gelreschool kan financieel geen bijdrage leveren: “Dan wordt het te